

Sajga - (za zdaj še) zgodba o uspehu

Sajga - antilopa, ki je velika kot ovca in tehta približno toliko kot nemški ovčar, s svojo čredo živi v oddaljenih, pogosto zmrznjenih evrazijskih stepah. A tudi v teh samotnih pokrajinah so jo neusmiljeno streljali divji lovci, ubijale pa so jo tudi drobne, a nič manj smrtonosne grožnje v obliki bakterij in virusov. Pred dvajsetimi leti je med vsemi sesalci ta vrsta najhitreje izginjala. V stepah Kazahstana, Mongolije, Rusije in Uzbekistana je ostalo le še približno 6 odstotkov prvotne populacije, vendar pa se je ta številka zaradi številnih ohranitvenih posegov obrnila. Tako ta mala antilopa z veličastnim miğajočim smrčkom ostaja simbol divje stepe, neodvisnosti in svobode.

Smrček sajge - izjemna prilagoditev na življenje v težkih razmerah

Sajga ima težak, volnat kožuh z obrobo dolgih dlačic od brade do prsi. Poleti je kožuh na vrhu telesa cimetovo rumen, s temnejšim dlakami na obrazu in smrčku. Zadek, rep in spodnji deli telesa so kremasto beli. Pozimi je dlaka gostejša in bolj enakomerno blede obarvana. Samci imajo močne rogove jantarne barve, ki zrastejo od 15 do 25 centimetrov. Sajga ima dolge in tanke noge.

Največja posebnost sajge pa je njen smrček. Ta je velik, čebulast in podoben rilcu. Napihnjeni nosniki prekrivata gobec živali in sta obrnjena navzdol. Kosti na

notranji strani smrčka so zapletene in zavite, nosne odprtine pa so obrobljene z dlakami in žlezami. Vsaka nosnica je vrečka, obložena s sluznico. Nenavadni smrček pomaga sajgi pri ogrevanju vdihanega hladnega zimskega zraka in filtriranju prahu v sušnih poletnih mesecih. Ni presenetljivo, da ima sajga izostren voh. Smrček ji pomaga tudi pri komunikaciji in izbiri partnerjev. Glasno nosno rjovenje samcev sajge naj bi oglaševalo velikost in kondicijo telesa in jim pomagalo pridobiti samice.

Sajge obožujejo potovanja

Črede sajg so ves čas na poti. Nekatere črede prepotujejo do 120 kilometrov na dan in lahko tečejo s hitrostjo do 80 kilometrov na uro.

Napihnjeni nosniki sta vrečki, obloženi s sluznico.

Posamezen samec vodi harem, v katerem je od 30 do 50 samic. Vodstveni položaj si je prislužil med selitvami v decembru in januarju v hudih spopadih z drugimi samci.

Do spomladi nato samci tečejo pred samicami in jih branijo pred napadalci. Sajge so plašne in se zlahka prestrašijo, čreda se ob prvem znaku nevarnosti takoj razprši.

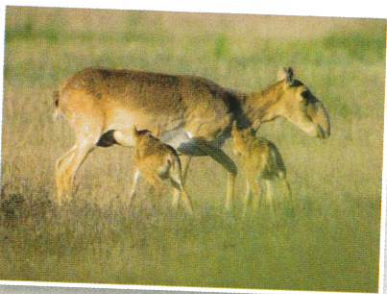

Čreda sajg

Skupine samic se v določenem času oddaljijo od samcev in si poiščejo primerno mesto za kotitev mladičev. Zanimivo je, da kotitev uskladijo, tako da se vsi mladiči skotijo naenkrat konec aprila ali v začetku maja. Že v prvem tednu življenja mladiči pasejo travo, a se do četrtega meseca življenja hranijo tudi z materinim mlekom.

Zakaj bi sajge lovili?

Pri kritično ogroženih vrstah živih organizmov se moramo vedno vprašati, kaj je dejanski razlog za njihovo izumiranje. Čeprav ne vedno je ta zelo velikokrat povezan prav z nami ljudmi. In zelo žalostno je, da so ti razlogi velikokrat povsem nerazumljivi. Tako je tudi pri sajgi. Čeprav so v preteklosti sajge veliko lovili zaradi mesa, je bil glavni razlog

Dve tretjini samic skotita dvojčke.

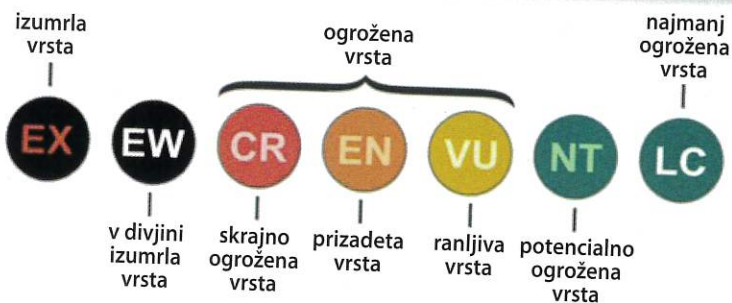

Bitke samcev za samice se pogosto končajo tudi s smrtjo tekmeča.

izlova neverjetno vraževerje. V čudežno zdravilno moč sajginih rogov verjamejo na Kitajskem, v Vietnamu in v Maleziji. Ker imajo rogove le samci, je lov nanje povzročil dramatično spremembo razmerja med spoloma. Naenkrat je bil posamezen samec odgovoren kar za 100 samic. To je povzročilo katastrofalen padec rodnosti.

Naravovarstveniki po vsem svetu so stopili skupaj za zaščito sajge

Sajga je bila pred dvajsetimi leti uvrščena na rdeči seznam Mednarodne zveze za

ohranjanje narave in naravnih virov kot skrajno ogrožena vrsta, ki ji v naravnem okolju grozi izumrtje že v neposredni prihodnosti. To je bil tudi trenutek, ko so naravovarstveniki po vsem svetu prepoznali pomembnost sajge ne le kot čudovite živali, temveč so poudarili tudi njen pomen za ohranitev stepskih življenjskih okolij zaradi posebnega pašnega načina življenja. Pripravili so načrt, ki je obsegal različne pristope, saj je moral reševati večplastne težave te neverjetne vrste živali – na eni strani težave s povzročitelji bolezni, katerih izbruhi so povezani tudi s podnebnimi spremembami, in na drugi strani z zaščito živali pred divjimi lovci. Današnja številnost sajg, ki se je od 40.000 pred 20 leti povečala na skoraj tri milijone, je res neverjetna. Sajga je ena zelo redkih vrst, ki je na rdečem seznamu iz skrajno ogrožene stopnje v letu 2024 prešla na potencialno ogroženo vrsto, to pomeni vrsto, ki je malo ogrožena in jo ob ponovnem preverjanju številnosti lahko uvrstimo v kategorijo ranljive vrste. Primer ohranjanja sajge lepo ilustrira, kako je ohranjanje vrst lahko učinkovito, če vse vpletene strani sodelujejo in obenem za to tudi namenijo dovolj denarja.